Mielialalääkkeitä nuorille

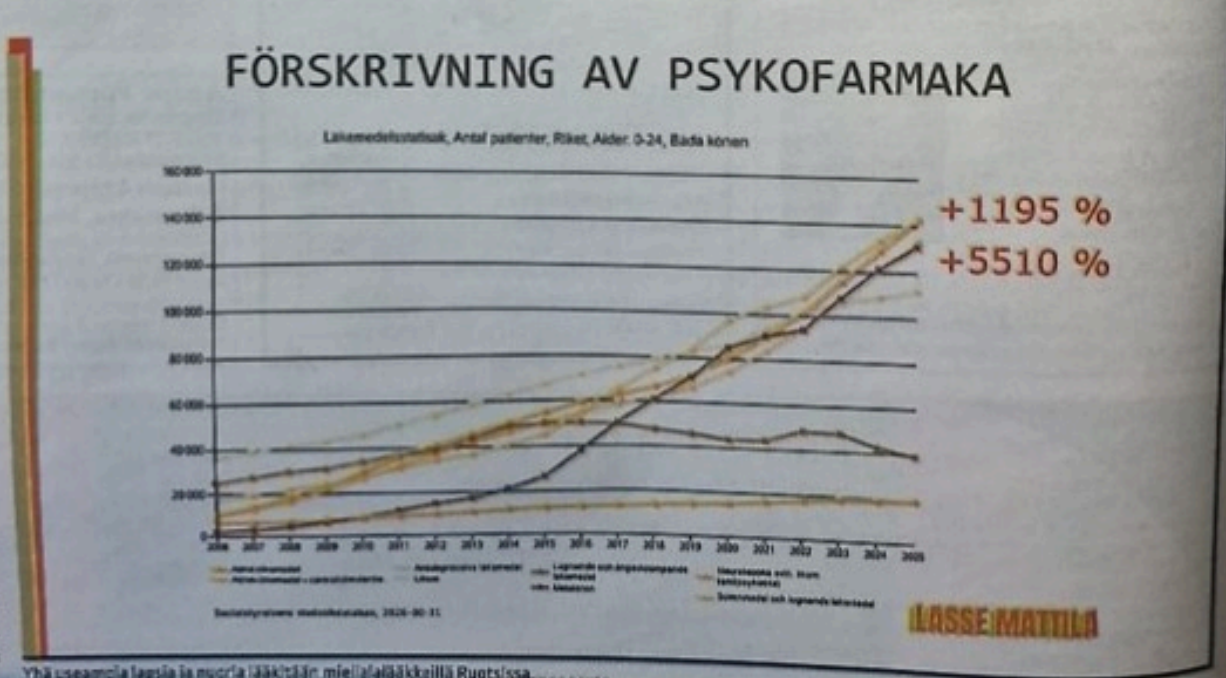
Lasse Mattila on kriittinen lasten ja nuorten mielialalääkitykseen. Aikuisilla on vastuu luoda lapsille ja nuorille ilmapiiri, jossa hän saa turvaa. He tarvitsevat turvallisia aikuisia ympärilleen ja joskus yksikin ihminen voi riittää.

GÖTEBORG. Yhä useammat lapset ja nuoret voivat huonosti Ruotsissa ja neuropsykiatriset diagnoosit, kuten ADHD yleistyvät. Lähes 190 000 alle 24-vuotiasta henkilöä käyttää lääkärin määräämiä mielialalääkkeitä tänä päivänä. Sosionomi ja luennoitsija Lasse Mattila, jolla on kymmenien vuosien kokemus nuorista, ei usko pillereiden parantavaan voimaan. Hänen mukaansa nuorten henkiseen pahoinvointiin on aina joku syy, eikä kemiallinen lääkitys poista pahaa oloa.

Kansanedustaja Leo Mattilan poika Lasse Mattila syntyi Helsingissä vuonna 1976. Pojan isä kuoli Lassen ollessa vasta kaksivuotias ja hän joutui kasvamaan perheessä, jossa alkoholin väärinkäyttö leimasi arkea. Urheilullisen pojan pelastukseksi muotoutui jalkapalloharrastus, jonka parissa Lasse oppi myös ihmissuhdetaitoja. Urheilusta tuli myöhemmin Mattilan ammatti ja hän pelasi ammattilaisena muun muassa Norjassa, Brasiliassa ja Ruotsissa.

Jalkapallouran jälkeen Mattila kouluttautui sosionomiksi ja työskenteli muun muassa koulukuraattorina useita vuosia. Viime vuosikymmenet hän on toiminut kouluttajana ja luennoinut haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten tilanteesta. Mattilan mukaan nuorten henkilöiden psyykkisiä ongelmia ei pitäisi lainkaan hoitaa mielialalääkkeillä. Hän oli perustamansa yhdistyksen Föreningen Alternativ till Psykofarmakan puheenjohtaja seitsemän vuoden ajan. Myöhemmin yhdistyksen nimeksi tuli Riksförening Kontex. Mattila on myös digilehti Mad in Swedenin julkaisija ja vastaava päätoimittaja.

Neuropsykiatrisilla diagnooseilla (NPF) tarkoitetaan tilaa, jossa ihmisen aivojen sanotaan toimivan erityisellä tavalla ja henkilö käsittelee tietoa eri tavalla kuin muut. Lasse Mattila on erittäin kriittinen nykyiseen diagnostisoimiseen, josta yleensä ei seuraa juuri muuta kuin kemiallista apua kyseiselle henkilölle. Yhä useammilla tämän päivän nuorilla on myös itsetuhoista käytöstä ja Mattilan mukaan

Yhä useampia lapsia ja nuoria lääkitään mielialalääkkeillä Ruotsissa.

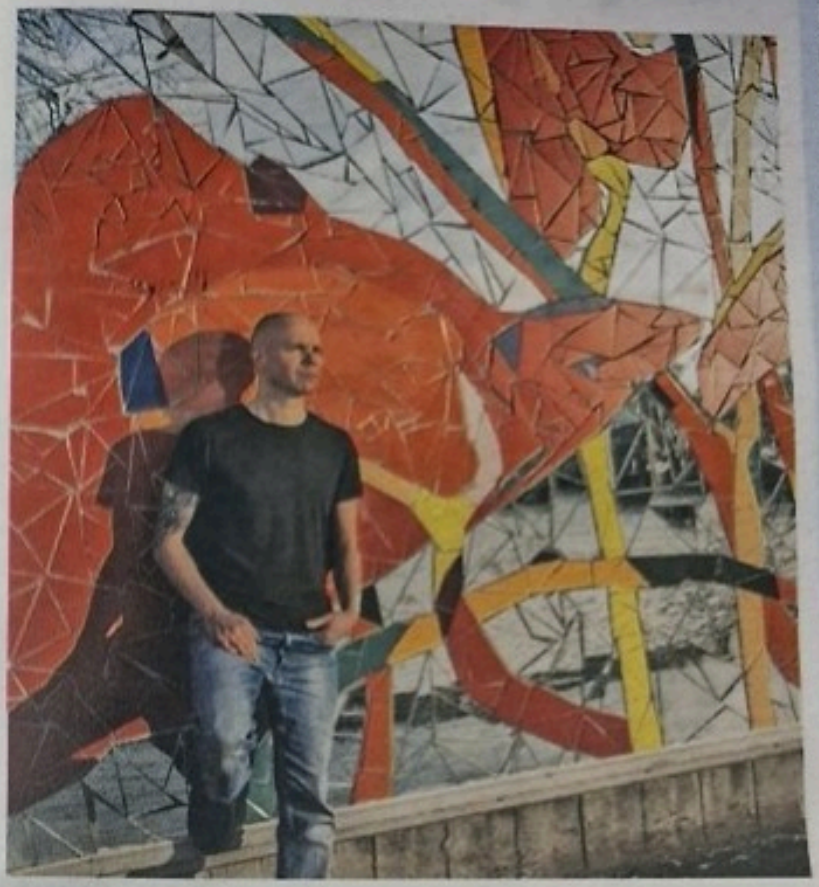

ssa hän saa turvaa. He tarvitsevat turvallisia aikuisia ympärilleen

Neuropsykiatrisilla diagnooseilla (NPF) tarkoitetaan tilaa, jossa ihmisen aivojen sanotaan toimivan erityisellä tavalla ja henkilö käsittelee tietoa eri tavalla kuin muut. Lasse Mattila on erittäin kriittinen nykyiseen diagnostisoimiseen, josta yleensä ei seuraa juuri muuta kuin kemiallista apua kyseiselle henkilölle. Yhä useammilla tämän päivän nuorilla on myös itsetuhoista käytöstä ja Mattilan mukaan

SYKOFARMAKA

nuorten henkinen pahoinvointi on aina reaktio johonkin.

– Henkinen pahoinvointi on luonnollinen ja ymmärrettävä reaktio epäinhimilliseen elämäntilanteeseen, johon voi olla useita eri syitä. Voi olla esimerkiksi kyse jonkinlaisesta traumasta, joka puolestaan saattaa johtua esimerkiksi turvallisten ihmissuhteiden puutteesta. Juuri ihmissuhteet ovatkin mielestäni tärkein suojatekijä lasten ja nuorten henkiseen hyvinvointiin. Syy ei ole nuorten aivoissa, eikä sitä tarvitse hoitaa kemikaaleilla. Aikuiset ovat vastuussa siitä, että lapset saavat elää kannustavassa ympäristössä, jossa on selkeät säännöt ja odotukset, Mattila listaa.

Traumaattiset kokemukset, kuten esimerkiksi väkivalta tai hylkääminen aiheuttavat ihmisille psyykkistä tai fyysistä pahoinvointia. Taloudellinen epätasa-arvo vaikuttaa myös nuorten vointiin. Sen sijaan, että kysytään nuorelta, mikä hänessä on vikana, pitäisi esittää kysymys: Mitä sinulle on tapahtunut? Kärsimys on kuitenkin Mattilan mukaan osa ihmisen elämää, jonka käsittelyyn kaikkien tulisi saada valmiudet. Tämän suhteen koti ja koulu voi tehdä tehokasta yhteistyötä. Koulussa täytyisi hänen mukaansa ensisijaisesti opettaa sosiaalista ja tunneelista pätevyyttä.

Sosiaalinen media eli some vaikuttaa vahvasti nykyajan lasten ja nuorten elämään, sillä he saavat jo varhain omat kännykät ja muut älylaiteet, joilla pääsevät verkkoon. Netissä piilee monenlaisia vaaroja, joista yksi Mattilan mukaan on psyykkisten diagnoosien tarttuvuus.

– Nuoret alkavat diagnostisoimaan itseään ja nämä diagnoosit tarttuvat kuin virukset. Tiedän kouluja, joissa lasten vanhemmat ovat yhdessä päättäneet, että lapset saavat älykännykän vasta ollessaan seitsemännellä luokalla, Mattila kertoo.

Tiedotusvälineet ovat informoineet paljon lasten ja nuorten huostaanotosta. Mattila on pitkään ohjannut sijaisvanhempina toimivia perheitä. Hänen mukaansa aikuismaailmalla on vastuu siitä, että nuoret saavat tärkeät perustarpeensa tyydytettyä kasvuympäristössään. Jos perheessä on väkivaltaa tai väärinkäyttöä, nuori voidaan sijoittaa väliaikaisesti toiseen perheeseen.

– On myös tärkeää auttaa vanhempia. Tarkoitushan ei ole, että lapset jäävät yhteiskunnan hoitoon. Nuorten täytyy saada tietää juuristaan, jotka ovat osa heidän elämänkertomustaan. Jos näin ei käy, tyhjyyden tunne saattaa saada vallan, Lasse Mattila painottaa.

Jengirikollisuuden myötä myös lapset on vedetty jengien toimintaan ja nykyään heidät voidaan tuomita vankilaankin. *Nuorten rikollisuus on Mattilan mielestä usein oire jostain. Taloudelliset seikat ja muut ongelmat saattavat vaikuttaa nuorten liittymiseen jengeihin.*

Lapsuuden traumat, taloudellinen ahdinko, liialinen somen käyttö ja muut elämäntavat vaikuttavat siis lasten ja nuorten niin sanottuun "oireiluun". Turvallinen ja lämmin kasvuyhteisö kannustavine vanhempineen, ystävät, fyysinen aktiivisuus ja riittävä uni ovat nuorten perustarpeita. Lisäksi on hyvä, jos nuorella on jokin mieluinen harrastus.

Ravinnosta Mattila mainitsee prosessoidun ruuan, eli valmis- ja pikaruuat; jotka tutkimusten mukaan vaikuttavat heikentävästi terveyteen. Yhteiskunta voi vaikuttaa kouluun, asuntoalueisiin ja kaupunkisuunnitteluun. Lapsi tai nuori, joka tuntee itsensä hyväksytyksi ja olonsa turvalliseksi haluaa yleensä olla osa ympäröivää yhteiskuntaa.

– Meidän aikuisten täytyy muistaa, että mielialapillerit tuskin parantavat nuorta, vaan ne aiheuttavat usein riippuvuutta, sivuvaikutuksia ja jopa lisäävät nuorten itsemurhayrityksiä, Lasse Mattila muistuttaa.

ANITA SEPPÄLÄ